

פרוטוקול מס' 323

מישיבת דעת החוקה, חוק ופסס
פיוס ו', י"ט באדר ב' תשל"ג - 23.3.1973, שעה 9.30

נכחו:

חברי הוועדה:

י. בולדשמיט - היו"ר
פ. אביזוהר
א. אנקוריון
ר. ארזי
י. ארידור
ש. פלידמן

פרזננים:

ד. קורן - חבר-כנסת
ע. טבט - משרד המשפטים

ר. פלחי

מזכירת הוועדה:

א. עצמון

רשמה:

סדר היום: חוקי סוד: הכנסת (תיקון), הצעת חה"כ ד. קורן -
סיכומי ועדת משנה ג'

1461

(תק"ל קיום 23.3.73)

היו"ר י. בולדשמיט:

אני פותח את הישיבה.

אני מבקש מה"כ כיבי לפתוח את הישיבה.

מ. כיבי:

הצעת החוק עברה דיון בוועדה המשנה והדעות בין חברי הוועדה היו חלוקות. אני מבקש מה ביטחון טענתם של החברים שצדדו בהצעת החוק ומה הייתה טענתם של אלה שהתנגדו לה.

טענת החברים שצדדו בהצעת החוק הייתה שיחסי החוץ של מדינת ישראל, בפיוחד כיום, הם דבר חשוב מאד ופגיעה ביחסי החוץ, לעתים, יש לה השלכות מרחיקות לכת. לעתים, יחסי החוץ של המדינה, לא מחזות חשובים מאשר ענייני הבטחון שלה. ביחוד לאור העובדה שבחוק אחר ישנה התביעה הזאת הפעם את ועדת הכספים להוציא דברים שעלולים לפגוע ביחסי החוץ של מדינת ישראל.

החברים שהתנגדו להצעת החוק טענו שהחוק עלולה להביא לשינוש שלא כהלכה משום שאפשר ליחס כל דבר שקשור עם יחסי החוץ עם מדינה זרה. ואז אם לא פוצא הן בעיני היושב-ראש הוא יטען שזה פוגע ביחסי החוץ ויבקש לפחוק זאת. הטיעון הזה, לדעת המנגדלים בהצעת החוק, אינו עומד במבחן מכיון שאנחנו עדים שגם כאשר קיימת הסכנות הזאת בוועדת הכספים הם לא פתורים לפחוק, אלא לאחר שיקול מעמיק ביותר. לא נכון לטעון שרק מפני שהיושב-ראש מבור כך אפשר לפחוק את הקטע המסויים. ארי מדובר פה רק במוצגים שיש להם מש משפיעה ולא הנחה של פגיעה.

על-פנת לומר את השפת הרי הסוגיה הזאת כל כך ברורה לחברי הכנסת, מתוך נסיונם בכנסת, ולא היה מה הרבה לחדש בה. כל אחד עם עמדתו הפוליטית.

אני רוצה לומר שתוך ישיבה אחת נפרו את הדיון בוועדה, כאשר שני הצדדים הציגו - כל אחד את עמדתו - ואין לי מה להוסיף כאן כי הדברים היו מתומצמים.

את עמדת האישית אניע לאחר מכן. אם אצטרך להוסיף כמוצאת להתפתחות הדיון בוועדה - אוסיף.

ר. ארזי:

אני יכול להבין לרוחו של ה"כ קורן אשר הביא את ההצעה הזאת. אמנם לפעמים ההתבטאויות בתחום החוץ שוקלים לא גאות מאשר ההתבטאויות בתחום הבטחון, אבל אלה הם דברים - בדרך כלל - יוצאי דופן.

כולנו זוכרים את הפקרה כאשר ה"כ תפיר דיבר בתחום החוץ והבטחון פסצע בצניג מדינה אשר הגיע אז במשלחת לישראל. הענין הזה הגיע לבירור בוועדת הפרושים לאחר שהיתה תלונה נגד יו"ר הכנסת שציוה לפחוק את הדבר מן הפרוסוקול. העדת הפרושים קיבלה את דעתו של יושב-ראש הכנסת - בקושי.

היה פקרה לפני כמה שבועות שה"כ מיקוניס אמר מעל בימת הכנסת שניכסון הוא ארוצח אגדול של עמי וייטנאם. היושב-ראש דרש ממנו שיחזור בו. הוא אמנם התחכם ואמר שהוא חוזר מהאגודה הקולעת שלו.

7. ארזון

חה"כ קורן אומר שלוא היה החוק שלו מתקבל אז היושב-ראש יכול להודיע מיד

שהוא ישיחק מאפרוטוקול.

אבל גם בוועדה הזכרתי זאת שאם המגמה של חה"כ קורן לספר דברים כגון אלה אז זה מעוגן בחוק הפלילי. בחוק הפלילי יש הגנה על ראשי מדינות. יתרה מזאת יש הצעת חוק שמונחת על שולחן הכנסת, להרחיב את חוק בסחון המדינה. כלומר, האיטור שחל לגבי התבטאויות שליליות ופגיעה בראשי מדינה, שזה יכול לא רק על ראשי מדינה אלא גם על יספלטטים וצבאים.

אם חה"כ התכוון לאותו הפקדה אז מספיק שנרענן בזכרונו מה כתוב בפקודת החוק הפלילי, או שנפליץ בפני משרד המשפטים להכניס חלק מאותה הצעת החוק - כך שזה יפתור את הבעיה. כאן כפי שנאמר זה לא רק לגבי מקרה שיושב-ראש הכנסת יש לו הסמכות לפחוק אלא אף יושב-ראש של ישיבה, כאשר יחשוב שאלו דברים שמטעמי חוץ צריך לפחוק אותם. ההרחבה הזאת יכולה לפגוע בחופש הביטוי.

לאחר הכל יכולה להיות בקורת על מדיניות החוץ של ישראל - דבר שהוא פוגע באינטרס של מדינת ישראל. אבל כאשר מדובר בבטחון - יכול להיות שבזמנים כתיקונים גם הפעיף הזה לא היה מופיע בחוק הכנסת - ובזמנים שאנחנו נתונים בהם, אין ספק שהפעיף לגבי עניני בטחון הוא מוצדק בהחלט וזה דבר שכולנו מסכימים לו. גם כאשר היושב-ראש יתן הוראה לפחוק מן הפרוטוקול דבר שהוא לא כל כך פוגע בבטחון המדינה, אנחנו לא פגענו במשטר הדמוקרטי של ישראל. אבל אם נכליל את זה גם ביחסי החוץ שלנו זה בהחלט יכול ליצור מצב שחבר-כנסת יהיה מאד מוגבל בביטויים שלו.

כאשר אדם מדבר בכנסת, אפילו אם הוא מתכוונן לכך, או אם הוא עונה לקריאת ביניים אז השיקול מה פוגע ביחסי חוץ של ישראל הוא שיקול דם מאד. ואנחנו מסילים את האחריות לביצוע הדבר על יושב-ראש הישיבה. אני, מראש, יכול לומר שהם כולם אנשים נבונים אבל בכל זאת אחסא לאמת אם לא אומר שגם יושב-ראש ישיבה יכול בהחלט לסעות.

גם לגבי עניני בטחון אין דברים אבסולוטיים אבל הם חסרי יותר מודדים מאשר התחום של יחסי החוץ של ישראל.

לכן עם כל ההבנה שיש לי לגבי ההצעה של חה"כ קורן, אני התנגדתי לה.

8. אריזון

אני מצטער שאני צריך לאכזב את חה"כ קורן. אני פונה לשיקול דעתו ולהקשבתו ומבקש ממנו שיחזור בו מההצעה לאור הנימוקים שניתנו. אולי נצליח לשכנע אותו שההצעה הזאת איננה במקומה.

ישנן שתיים כל לגבי הניסוח הכולל שלה. לאחד מכן מדבר על הגרסה האלטרנטיבי שלה. הוא היה מוכן להסכים לצמצם את ההצעה לגבי פגיעה בראשי מדינות ידידותיות.

לגבי הענין הרחב אין פגיעה ביחסי החוץ שלה יכולה להיות לאו דוקא פגיעה במדינות זרות, אלא בעיקר בקורת על המשלה. אני פנין שהכוונה לא לפגוע בקורת על שר החוץ או על המשלה או על מדיניותה. ולא בקורת שמערערת את מידת הכשרון והמהימנות של המשלה ואשר עלולה לפגוע ביחסי החוץ. זהו חלק שאנחנו משלמים לפען הדמוקרטיה.

פ. ארידור:

עתה מעבור לענין של פגיעה בראשי מדינות
ידידותיות. אין קשר בין הענין הזה לבין
דו"ח מבקר המדינה. כי דו"ח מבקר המדינה הוא דו"ח רשמי של מדינת ישראל.
הוא מבטא את דעת המדינה. ואם שם כתובות עובדות מסוימות ונותנים מקום
לפרשום אז נותנים את הפרשום בשם מדינת ישראל. לכן זה מוצדק לגבי מבקר
המדינה לחוק דברים שעלולים לפגוע ביחסים עם ישראל. אבל כאן מדובר על
הודעות של חברי-כנסת.

מה קורה אם אנחנו משאירים מעיף כזה
שמוצע פגיעה בראשי מדינות ידידותיות - אנחנו הופכים את יושב-ראש הישיבה
לקרוב פי היא מדינה ידידותית ומה מוצע ומה לא מוצע. אז אנחנו גורמים
לאותה תקלה שהוא רוצה לפגוע. נניח שחבר-כנסת מסויים אומר פשה פדע
בכנסת אז כולם יודעים שאין ליושב-ראש הישיבה שמכות לחוק פשה פה פרוטוקול
ולפיכך אין לדבר פשעות פוליטית פשעם המדינה לזה שהוא לא מוחק
פה פרוטוקול. להבא, בכל מקרה ופקרה שבו נאמר פשה על יחסי החוץ של המדינה
ויושב-ראש הישיבה לא ימוחק זאת, פרושו של דבר, שהכנסת מאמצת לעצמה את
הדברים האלה. באיזה מצב בלתי נסבל אנחנו נעמוד? - אני חושב שאנחנו נעמוד
בפני טענות של מדינות ידידותיות שהיושב-ראש לא מוחק דבר כזה. ע"י כך
אנחנו גורמים נזק ליחסי החוץ של ישראל. אנחנו מוזמינים בכו-ידינו מחאות
על כל שטות שמישהו אומר בכנסת. ברגע שיושב-ראש הכנסת לא מוחק את הדברים
הוא פועל בשם המדינה והמחאה תהיה לפושלה. הפושלה תצטרך להתייבב מאחורי
כל החלטה או אי החלטה של היושב-ראש מכיון שהוא פולא פונקציה פולכתיית.
במקום להגיד: פשה מדינה דמוקרטית וכל חבר-כנסת אומר פה שהוא רוצה.

לאחר מכן יש ענין מה זה מדינה ידידותית?
מדינה ידידותית יש לנו אחת וגם כלפיה יש טענות בכמה נושאים. יש כל מיני
דרגות של ידידות. אז אנחנו יכולים להגדיר מה זה מדינה ידידותית ומה לא?

לפי דעתי, גם אי אפשר להכדיל לגבי

קשרים דיפלומטיים. גם לנו קשרים רבים מאד עם פרס ושם יש לנו רק נציגות.
לפי דעתי, זו מדינה ידידותית יותר מאשר זרפת. לכן אי אפשר להבחין בין
הדברים האלה. יש גם מצבים שהידידות פשתנה - לפשל, אמין שהיה ידיר גדול
של ישראל - עכשיו לא. נניח שחבר-כנסת היה אומר קיימת תופעה כזאת אני
פזהיר מפני התפתחויות בנושא הזה. יכול להיות שהפושלה פשונית בהעלאת
אזהרה כזאת פעל בימת הכנסת כדי לפגוע התפתחויות מסוימות. אם יהיה חוק
אז פיר אנחנו מוזמינים החרפה של הפשב. במקום לתת תשובה פשוטה: אי אפשר
למוחק.

אני חושב שאם תראה את ההסוטים שישנם
כאן בכמה פיעות בנושא זה, כדאי שלא תעמוד על כך שנעביר את הצעת החוק
לקריאה ראשונה.

ש. פרידמן:

אני מקדים פבייה לחה"כ קורן שכל מה
שנאמר כאן נאמר ברוח חברית מאד. הייתי
פציע שאנחנו נבחין שלוש מבחנות ביחס לנושא שמוצע לפנינו. האבחנה הראשונה
היא האבחנה בין המצבים השונים. כלומר, מצב חירום מצד אחד ביחסים לבין
מצב נורמלי שמכנים את זה יחסים ידידותיים על כל המגוון במבנות הידידות
שקיימות בעולם. יש לעתים דרגת ביניים בין השניים, לזה הייתי קורא מצב
עדין. לפשל, היחסים שלנו עם רומניה הייתי מגדיר אותם כייחסים קצת עדיניים.

האבחנה השניה היא, לדעתי, האבחנה בין
התבטאות רשמית - והדוגמא היא פרשת דו"ח של מבקר המדינה - לבין התבטאות
אינדיבידואלית של חבר-כנסת כפי שהוא מבין את הנושא. לדעתי, לא דומה
ההתייחסות לדו"ח רשמי להתייחסות שנאמרת פעל בימת הכנסת.

האבחנה העיקרית זו האבחנה בין פשילת
דיעה לבין מחיקה ופשילה לגבי אופן הביטוי של הדבר הזה. שלוש האבחנות הללו
מנחות אותי לגבי מה שאני רוצה לומר לענין הצעת החוק.

ד. פרידמן:

אנחנו חייבים, לדעתי, כדרך שנותנים את דעתנו על אינטרס של מדינת ישראל, לא להתעלם מהאינטרס של הפרלמנט. לדעתי, האינטרס של הפרלמנט הוא שיושמו כמה שפחות מחלוקות על דיעות. אני אינני בדיעה שהכלל הזה חייב להתפרש כך שכל דיעה אמנם לגטימית אבל יחד עם זאת כל אופן הביטוי שניתן לדיעה הוא גם כן לגטימי. אדם יכול להביע דיעה באופן חריף ביותר אבל אין זה צורך מחובתו האלמנטרית לתת לבוש פרלמנטרי והוגן לזה.

אני בדיעה שגם השימוש בנוסחה דבר שפוגע בכטחון המדינה בתוך, לעיתים, להרחבה גדולה מאד. אלא מה אנחנו חיים במצב של שעת חירום. כלומר, במשך 25 השנים, אנחנו, לעתים, מאבדים את האבחנה מה פוגע בכטחון המדינה - שבו אנחנו לא צריכים לדבר. דברים שפוגעים בכטחון המדינה, בתנאים שונים ובמדינות שאינן נמצאות במצב כזה, זה לא פוגע בכטחון המדינה. אני אומר שיכול להיות הדבר רחב ובלתי פוגדר כאשר אכניס את הביטוי פגיעה ביחסי החוץ של המדינה. ע"י כך אנחנו, ע"י הכללות, נהדק את החנורה ולא נאפשר לבוא לידי ביטוי דיעות שהן בהחלט לגטימיות. השאלה היא איך אני אומר את הדבר? - היה רצוי להעביר את הדגש לא על אישור פרטים של הדברים לתכנם אלא אישור הפרטום של הצורה שבגם באמרים הדברים.

אם מתברר שמה שיש לנו בתקנון או מה שיש לנו בנוהג אינו משפטי לזה הייתי מוכן ללכת לקראת הבעה יותר ברורה וטובדרת לגבי לשון הנוסחה. אני אפילו חושב שאין זה צורך לשתף את הנהגה אלא צורך רק לתאץ אינטלקטואלי מצד חברי-הכנסת, לחפש ביטוי הולם יותר. לכך כן צריך ללכת.

אם אנחנו מקבלים את האבחנה הזאת אני חייב להגביל את הדבר הזה בסייגים שיאפשרו לצד לנהוג בדבר הזה אך ורק לגבי סיכון של פגיעה במש כלפי חוץ - וזה יהיה הכלם שלו. אני לא כל כך מאושר מזה שאפילו ביחסי פנים אנחנו חייבים לתת דגש לכל יצירה לשונית שיכולה לעלות על דל שמותיו של הנושא.

אני הייתי מציע שלא נסתפק בהגדרה האלטרנטיבית של פגיעה בראשי מדינות ידידותיות. אני יכול לתאר לי שגם ראש מדינה שאיננה ידידותית עלולה להיות ידידותית כעבור זמן מה.

ה. ביבי:

אני מבקש מחברי-הכנסת להבחין בין פגיעה לבין בקורת. לגבי בקורת - לא יעלה בדעתו של מישהו לפגוע את זה. כל דברי הכנסת מלאים בקורת. כאשר מדובר בפגיעה, פרושו של דבר, שמישהו נפגע והוא עלול לסבך את העניינים ביחסי שלנו. יש להבחין בין פגיעה לבין בקורת. עם פורום נכבד כמו של חברי-כנסת לא יודע להבחין בדברים האלה - זה חסור מאד. לא יעלה על הדעת שאיזה שהוא יושב-ראש לא יוכל להבחין בין פגיעה לבין בקורת. לפרוט זאת, גם אם יושב-הראש לא יבחין, לבוא מישהו שיאמר לו זה חסור ביותר. אני סבור שאם נתיר את העניין הזה לגמרי ללא רסן זו פירצה וזה עלול לעלות לנו בניתוק יחסיים עם מדינה אחרת.

גששעה כאן טענה שהיושב-ראש יוכל תמיד לטעון שיש בדבר פגיעה אז הטעיף אומר בפורום: יושב-ראש הישיבה רשאי, בדרך שנקבעה בתקנון, פרושו של דבר, שאם זה לא מוצא חן בעיני חבר-כנסת הדבר ילך לוועדת הפרושים. לא יעלה על הדעת שגם ועדת הפרושים תרצה לפחוק דבר מהפרוטוקול כאשר הוא איננו פוגע ביחסי החוץ של ישראל.

אנחנו צריכים להיות ערים לזה בטרם יקרו דברים. אינני יכול לקבל את הגירסה האוטומת שאם יושב-ראש הישיבה לא מחק דבר שהוא, אמנם, גששעה למדינה זרה כפגיעה, פרושו של דבר, כאילו, הכנסת אימצה זאת לעצמה - זה לא מתקבל על הדעת.

ג. ביבי:

כיצד עניין של בטחון המדינה פועל? -
הוא לא פועל מכיון שידיש-ראש הישיבה
יודע בדיוק כל דבר מה פוגע ומה לא. עם
לעיתים בא ע"י הערות של אנשי בטחון שהעניין פגיע אליהם. כל העניין הזה
מיוצג שרירותי. במידה שמישהו יכול לתאר, כאילו, הכל נחתך בצורה של
דיונות, אין עניין של דיונות בלבד. יש עניין של שיקול דעת של יושב-ראש
הישיבה. ואם הוא טועה אז יש פיקוח עליו באמצעות מכשירים נוספים של
הכנסת. לכן לא הייתי מציע שאנחנו נדחה את ההצעה הזאת.

לגבי מה שח"כ פרידמן מציע שנקבע לנו
פורום לגבי סגולות של התכונות - אני סבור שזה תפקיד הרבה יותר קשה.
לכל חבר-כנסת יש סגולתו שלו ופחטבות שלו. הכנסת איננה יכולה להיות
שומר שמכוננת את סגולת ההתכונות. נכון שזה מאפיין אינטלקטואלי וקשה לבקש
דבר כזה מכל חבר-כנסת - זה תלוי בכושרו. ההצעה פרויקט לכת וזה לא
פרקטי.

לגבי השאלה של פגיעה בראשי מדינות
בלבד - אני סבור שזה לא משיק. כי אפשר לפגוע ביחסי חוץ עם מדינה זרה
בלי לפגוע בראש מדינה.

אני הייתי מציע, לפני שנחליט אם לקבל
את הצעת החוק או לא, להזמין לישיבה איש משרד החוץ בר-סמכא לנושא כדי
שיסביר לנו מה נחיצותו של משרד החוץ לגבי קשריו עם החוץ.

ד. קורן: שר החוץ הפליץ על זה.

ג. ביבי: יש הבדל כאשר שר החוץ אומר דברים מעל
בימת הכנסת לבין הופעתו של איש משרד
החוץ שיעמוד כאן בחקירת שתי וערב.

ג. אביזוהר: אני רוצה לעמוד על ההבדל בין עניין
של בטחון לבין עניין של יחסי חוץ. לגבי
בטחון - קיימת בארץ צנזורה צבאית. לגבי יחסי החוץ - כלי התקשורת מוגבלים.
השאלה היא מה זה יחסי חוץ? - יכול להיות לנטיית שחבר-כנסת יאמר שהאינטרס
הלאומי הוא לא להתחשב ביחסי החוץ. יכול חבר-כנסת להגיד שהוא שולל את
יחסי החוץ שלנו עם ארה"ב. לכן יחסי החוץ, בצורה שח"כ קורן הציע, עם
מה שאני תומך עקרונית במגמה שלו, אני חושב שהנושא הרחב מותר מקום
למפיקות ברוח הדברים שהעלו חברי-הכנסת.

אני רוצה ללכת בדרכו של ח"כ פרידמן
ולומר מה שאנחנו צריכים לרצות הוא להימנע והשאלה איך להימנע מפגיעה
אישית והטלת דופי באנשים של ארצות זרות ועמים.

בעניין יחסי החוץ - הכנסת כגוף עליון
של המדינה לא צריך שיצאו ממנה עלבונות. אני מדבר על הגורם הפסול ולא
על יחסי החוץ. לכן, לפי דעתי, יש להבהיר במדויק מה לא היינו רוצים
שיתפרסם מעל בימת הכנסת? - אבל עניין הפרסום מעלה את השאלה אם הפרסום
הוא העיקר או האמירה. האם לא צריך לכתוב בחוק שאם מצא יושב-ראש ישיבה
דברים שפוגעים ידרוש שיחזור בו, ואם לא חזר בו, ראשי היושב-ראש לפתח
זאת מן הפרוטוקול.

י. ארידור: והיה ולא דרש אז ייפגעו יחסי החוץ -
זה מה שאני רוצה לפגוע. כאשר חבר-כנסת
פוגע הוא פוגע על דעת עצמו. אם נותנים את הסמכות ליושב-ראש ישיבה והוא
לא השתמש בה כי אז יוצא שהכנסת פוגעה.

א. אביזרה:

אפשר לכתוב בתקנון שאם נאסרו דברים
בהיסח הדעת ולא באה תגובה ולאחר מכן
התעוררה בעייה, אז ראוי יושב-ראש הישיבה, לאחר מעשה, לדרוש לחזור בו.

לעומת זאת אני סבור שאם העניין נדון
וההחלטה תהיה לא לעשות דבר כי אז לא ייחשב
שום שגיאה.

ב. גולדשמידט:

ענין של יחסי חוץ הוא תחום שכמעט
בלתי אפשרי להגדיר אותו. יכול בהחלט
להשתמע גם יחסי חוץ במסגרת הכלכלי, לא רק בתחום הכסחון. ברור שזה תחום
רחב מאד ולא ניתן על נקלה להביע את זה.

נקודה שניה היא זאת - עלינו להבחין
בין הכנסת ובין הפעולה. כבר עמדו חברים אחרים על כך שכנסת זה כנסת
ופעולה זה פעולה. יותר מדי הכנסת הופכת להיות פניף של הפעולה ולא של
מקרה ופסקה על הפעולה. דבר כזה יצמצם את חופש ההתבטאות של הכנסת וקביעת
עמדה שלה. כל אחד שדוזה לשפור על ערכה של הכנסת כאחד הפרטיים הבלתי
תלויים עד כמה שאפשר לשם עיצוב ההליכים של המדינה צריך להרהר פעמיים
לפני שהוא עושה את זה. ההרחבה של הצומח הדיבור של הכנסת זה דבר
פרובלמטי מאד ובסופו של דבר זה יודרך עליה שהפעולות הפעלתיות קובעת
כדבר רצוי.

הדבר השלישי הוא שהחוק הזה נותן את
הפעולות לא לאיש אחד אלא ל-9 אנשים. לכל יושב-ראש של ישיבה אנחנו מוסרים
את השיפוט הזה. יכול להיות שזה טוב ויכול להיות שזה רע. בלי ספק זה
נותן את האפשרות של שיקולים ודרכי שיפוט מאד שונים. אני מביט על זה,
כפנות מההרכב הפיננסי של אותו גוף של יושב-ראש ושניים. עובדה היא ש-9
אנשים שונים, תוך זמן קצר ביותר, בלי אפשרות של התייעצות, צריכים להכריע
בדבר הזה אם לצוות על אישור פרסום או לא. כי מה שנאמר כאן מחיקה מן
הפרוטוקול זו הודעה על אישור פרסום.

סעיף 28(ד) שבתקנון אומר: ראה יושב-ראש
ישיבה לאסור פירסומו של דבר לפי סעיף 28 לחוק-יסוד הכנסת, יודיע פעל
בסת הכנסת עד לנעילת אותה הישיבה שהדבר אסור לפירסום ולא ייכלל
בפרוטוקול; אם ננעלה הישיבה, יתן הוראה בכתב שהדבר ייחחק מן הפרוטוקול
ויודיע על כך לחבר הכנסת בנוגע בדבר.

אני מזכיר לכם שבשבוע שעבר הייתה ישיבה
משעה 4,00 עד שעה 21.00 ללא הפסקה. נבית שבשעה 4.00 נאמר ששהו והיושב-
ראש לא היה בטוח והוא פתייעץ עם אחרים. בשעה 6.30 יש לו חוות דעת שכדאי
לא לפרסם את הדבר. אבל אותם אנשים שמעו כבר, כגון: עתונאים, הספיקו
בינתיים לפרסם את הדבר בכל העולם מכיון הישיבה היא ציבורית. אפילו ענין
בסחובי לא מובן ע"י זה.

אנחנו דנים על הרחבה של סעיף 28 - אני
אומר זה קנה רצוף שגם לא יצא ממנו דבר. העובדה שזה מסור ל-9 אנשים
שצריכים אד-הוק להחליט על הדבר הזה זה טוהן בחובו סכנות גדולות.

בענין ההצעה אם להוסיף מדינות ידידותיות
אני חושב שהתקפה בלתי פרושנת על רוסיה איננה משרתת את ענין יחסי החוץ
של ישראל. אני חושב שהמדינה היתה מעורבת שרוסיה לא תהיה באופן חד-צדדי
בפחנה האויבים שלנו. זו מדינה, בלי ספק, עוינת אותנו ורודפת את היהודים.
היא ניתקת את היחסים עם ישראל אחרי מלחמת ששת הימים. לכן כל הפייגים
האלה אינם עומדים בפערכת הפורמלית הפשטנית מיום ליום של יחסי החוץ.

אנחנו עומדים בפני מעמד של סיכון
מסויים בקשור בביטול הפיקוח של הנפיקרטיה. הכנסת בתחייבה באחריות כלפי
העם, לא פחות מאשר הפעולה ואולי יותר מאשר הפעולה. במובן זה שכל אחד
אומר אני אחראי בפני כך וכך אנשים שבחרו בי. ויש לקוות שהכנסת תדע בעצמה

י. גולדשמידט:

את הנבולות שלה ולא תעצל תכתיבים מבחן. לפעשה, זה בא לגבי יחידים שעלולים לפגוע - אז אני אומר שיש סיכונים נוספים. פתי הוא יאמר דבר כזה? או אחרי דיון בהודעת המשלה, או כדיון של הצעה לפדר היום - וכאן יש אפשרות לשר הנכבד בעצמו, לבקש את רשות הדיבור ולהגיב על כך. אז אם תבוא טענה מצד מדינה נוספת לענות: איננו שולטים על חברי-כנסת אבל אפשר לראות מן הפרוטוקול שצייב המשלה הגיב על הענין הזה.

האפשרויות האלה קיימות ואנחנו צריכים להתחשב באפשרות הזאת ולהשלים, עם סיכון מסויים שיש לנו ע"י גלישות רצוניות או בלתי רצוניות של בודדים שיקראו מפעם לפעם. השרים יעמדו על המשמר ויגיבו על כך. זה סיכון שאנחנו חייבים לקבל על עצמנו.

א. אנטוריון:

יש לי פילת בקורת אחת לגבי הצעת החוק ולגבי חברי-כנסת שגיישים הצעות פרטיות לתקון חוק יסוד: הכנסת. אני חושב שחוק יסוד לא צריך לשנות כל כך מהר. אני דווקא בעד חוקה גמישה ואינני בעד כל שינוי הגבלות. יחד עם זאת לא צריך לשנות חוק יסוד כל שני וחמישי.

לעצם הענין: אני מחייב את הצעת החוק.

אני סבור שיש דברים שפוגעים ביחסי התקין של ישראל וחוסרתם לא פחות מאשר ענין הגבטחון. הם יקרים בדיוק כמו שיקר לנו ענין הגבטחון. ובדיוק כמו שאנחנו מפקידים את השפירה לענין הגבטחון בידי המשב-ראש ישיבה אין כל סיבה לפה לא נעשה את הדבר הזה לגבי שפירה על יחסי החוק.

כבודן שינוש-ראש יכול לטעון, אם יושב-

ראש בשעה מעשה טעם, אז זה לא מוצע ללכת בדרך השניה ולהגיש ערעור בפני ועדת הפרושים. לפי דעתי, היושב-ראש יכול לטעון ששני הכיוונים: בזה שלא עמד על חופרת הדבר שנאמר - ויכול להיות להיפך שהוא החפיר יותר מדי. הבקורת עליו היא בידי ועדת הפרושים. אני בעד שא שנקבל את הצעת החוק הזו.

ד. קורן:

אני מודה שפני מרגיש בנוח בין חברי הוועדה שכולם יודעי חוק, כולם משפטנים. יש לי רק אפצעי אחד והוא השכל הישר הפשוט. העם היהודי מפורז בין הגויים. המדינה מוקפת אויבים, ומשפר המדינות הידידותיות הולך ופוחת. יש רגישות פיוחדת לנושא הזה. כאשר אני בא להציע משהו אני בא לשמור על איזה שהוא דבר שנקרא "אהבת מדינת ישראל". בענין הוא שצריך לדאוג למדינת ישראל והבעיה היא בשום אופן לא מחסום או הגבלה לבקורת על המשלה ולתופעות בחברה - אין שום כוונה כזאת וזה גם לא מוצע. אבל מוכרח להיות הגבלה ואני אומר שאנחנו צריכים להגביל את עצמנו כי בנת הכנסת היא בפה נכבדה ביותר לעם הזה. זו מדינה דמוקרטית וזה מופת לחוגים רחבים בארץ. אני אומר: הנה נחליט על כך מכיון שאנשים שדואגים לארץ ולמדינה צריכים להימנע מהדברים האלה. ברוב שיש מעיף כזה אז יש הימנעות מראש של חברי-הכנסת.

לפה, באמת, זה לא כתוב בחוק הפלילי?

מכיון שחברי-הכנסת חייבים.

ע. טבט:

ד. קורן:

כדיוק כך. הצעת החוק שלי לא אופרת שאסור לומר את הדברים האלה באסיפה פומבית אלא אם הדברים נאמרו מעל בימת הכנסת אז שתהיה תגובה בשם הכנסת.

ד. קורן:

אני התייבשתי עם סר קטרון שהוא יועץ משפטי ואני יודע שסרופ' קלינגהופר - שהוא חבר בוועדה הזאת - בעד ההצעה הזאת. שמת' לב שיש החוץ ביקש את רשות הדיבור ותפץ בהצעת החוק העומת. הוא גם אמר שהדבר דרוש ורצוי והוא לכבוד לכנסת.

חה"כ ארידור העלה בעייה ואמר שהדבר יזיק למדינה אם פעם, בהיפח הדעת, היושב-ראש לא יצווה לפחוק מן הפרוטוקול ואז תהיה תלונה של מדינה זרה - ואנא אנו באים?

קודם כל יש תמיד אפשרות לתקן את זה ע"י ועדת הפרושים; או ע"י התנצלות שהיושב-ראש טעה. אין בזה שום נזק למדינה.

אני יכול להבין שאתה לא רוצה את זה בגלל טעמי הנפש הדיבור - אני אומר גם זה לא נכון. מבחינת הנזק למדינה אני דברתי עם יושב-ראש הכנסת והוא אמר לי: תבוא עליך הברכה. העניין הזה הוא חשוב וממלכתי.

פ. אבי זוהר:
מה דעתך על הנושא שהציע חה"כ פרידמן?
ועל הצעתי פגיעה במדינות וכעפיים?

ד. קורן:
ההצעה שלי לגבי יחסי החוץ היא כללית והיושב-ראש צריך לפרש זאת בצורה נכונה. ואם לא - יש תמיד עניין של ועדת הפרושים. אני אפילו אפרתי, בישיבה הקודמת, שאם ועדת החוקה תאמץ את הנושא הבא גם אני אאמץ אותה.

כאשר הכנסתי את הסעיף הזה אפרתי:
(א) זה דומה לעניין של ועדת הכספים בנוגע לדו"ח מבקר המדינה שבאופן שיהיו חוקים בקשתם שתהיה מתכונת זמנית או יותר. מכיון שיש לנו חוק מבקר המדינה וועדת הכספים של הכנסת יכולה לאסור פרטום - חשבתי שיש טעם לשדך את שני הדברים ולדבר באותה הלשון.

(ב) חבר הכנסת גולדשמידט אמר השיפוט ניתן לא בידי איש אחד אלא בידי 9 אנשים - האמת היא שהשיפוט, אחרי הכנסת 4 המילים האלה, הוא בידי 120 חברי-כנסת. כי עצם קיום הדבר הזה יביא להגבלה עצמית של חברי הכנסת. העניין הזה של 9 אנשים לא מפחיד אותי.

אני סבור שאם וועדת החוקה פנינה את עצם הפטרה של ההצעה הזאת היא צריכה לאשר אותה. אני מעדיף שלא יהיו בה תיקונים אבל אם אתם פוצאים לנכון להכניס תיקון זה או אחר - בבקשה.

במידה ותדחו את ההצעה הזאת אתם תענו לפן יצר לא להגביל את עצמכם. יש להגביל את עצמנו הגבלה פרצון.

הי"ר י. גולדשמידט:

אני סבור שמיצינו את כל הדברים שאפשר היה לגלות אותם. חבר-הכנסת קורן הביע עוד פעם מדוע הוא לא משתכנע. יכולנו להצביע על כך עכשיו אבל אני שוקל, בהתחשב ברגישות הנושא, שנדחה את ההצעה עד שהפרוטוקול יהיה פוכן, וחברי הוועדה יוכלו לקרוא אותו. לאחר מכן נקיים הצבעה בלי דיון. קשה לי לחשוב לפישהו יגלה דברים חדשים בסוגיה הזאת שלא נאמרו במשך שני הדיונים. ההצבעה תהיה לאחר שהמועד ייקבע מראש.

פ. ארידור:

אולי כדאי היב להעביר את סיום הדיון בנושא הזה לישיבת ועדה ביום אחר. אולי יהיו חברים שירצו להביע את דעתם - אני לא הייתי מציע לקבוע הגבלה כזאת.

פ. ביבי:

אני מקבל את הפרוצדורה שהציע היושב-ראש, פרט למקום שבו יקבע הנושא. זה יעבור לירושלים, לי לא נראה שמישהו מחברי הוועדה שלא היה פה, יהיה בפעם אחרת. לדעתי, ההצבעה צריכה להתקיים בתל-אביב כדי להמשיך בעקבות הזאת. אמרנו: נושא שביאים אותו לתל-אביב יהיה רק בתל-אביב. דבר שא שמתחילים בירושלים יסתיים בירושלים.

פ. אביזובר:

יש כאן לא רק הצבעה בעד ונגד אלא יש הצעות לתיקון ושינוי ואז אנחנו מוכרחים לקיים דיון.

פ. ביבי:

קודם כל צריך להצביע הצבעה עקרונית אם לקבל את העקרון - לא בנושא זה - של יחסי חוץ או לא. אם מקבלים זאת - באיזה צורה?

היו"ר י. גולדשמידט:

לאחר שנחליט שזה יבוא לקריאה ראשונה יבואו הצעות לתיקון. צודק מה שאתה ארידור שגזירה כזאת על חברים שרוצים לדבר ולא ניתן להם - זה לא יתכן. אולי יהיו מעט חברים שירצו לדבר. לכל היותר נקדיש לנושא עוד ישיבה.

בנוגע למקום - הנכון הוא שאף פעם לא יודעים את ההרכב. ביום ו' נתגבש מספר מסויים של משתתפים.

הישיבה ננעלה בשעה 11.35